

7 Výsledky žáků v České republice

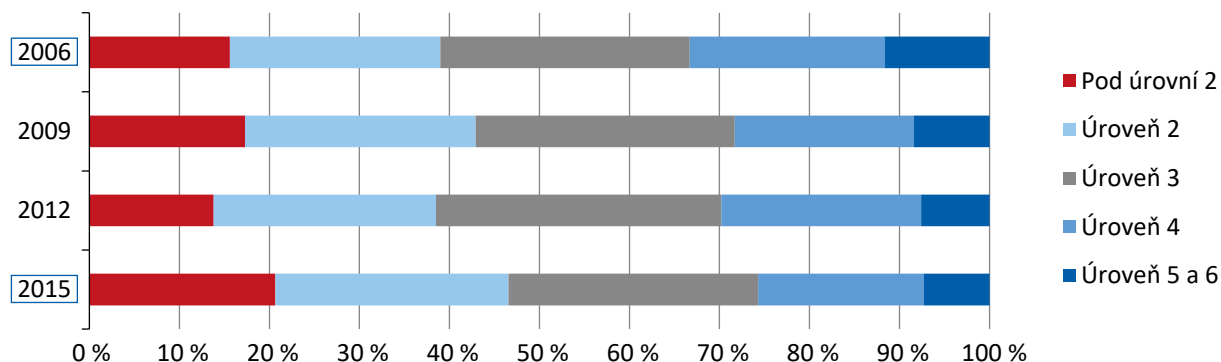
Volně dostupný datový soubor ze šetření PISA 2015 obsahuje velké množství strukturovaných informací, které mohou odborní pedagogové a tvůrci školské politiky využívat ke zkoumání nejrůznějších aspektů vzdělávání, ale přitom se nemusí jednat výhradně o analýzy mezinárodního srovnávání. Metodika šetření také umožňuje porovnávat data z cyklů šetření v letech, kdy se uskutečnilo testování v hlavních oblastech, a je už nyní možné a účelné věnovat na národní úrovni pozornost změnám, odchylkám a trendům v průběhu sledovaných let. Sekundární analýzy využívající data v kontextu změn na národní úrovni mohou přinést mnoho zajímavých informací a poznatků o vlivech prostředí, v němž se čeští patnáctiletí žáci vzdělávají, o jejich dovednostech, znalostech, postojích a názorech. V této kapitole přinášíme pouze některá vybraná základní zjištění týkající se českých žáků a škol.

7.1 Skupiny českých žáků s různou úrovní výsledků v přírodovědě

Testované žáky lze zařadit do skupin podle úspěšnosti v přírodovědné gramotnosti a sledovat, jak se v nich mění zastoupení žáků v průběhu času. Skupiny žáků lze vytvářet například na základě dosažené gramotnostní úrovně definované pro přírodovědnou gramotnost PISA nebo na základě percentilů. Změny podílů žáků v gramotnostních úrovních nebo posuny v hodnotách percentilů ve skupinách definovaných procentuálním zastoupením žáků ukazují v průběhu času proměny průměrných výsledků žáků.

V grafu na obrázku 7.1 je vidět, že změny v průměrných výsledcích žáků České republiky v přírodovědné gramotnosti mezi roky 2006 a 2015 jsou v souladu se změnou v podílu žáků umístěných v gramotnostních úrovních. Opět procentních bodů na 21 % se zvětšil podíl žáků, kteří se v roce 2015 nachází v gramotnostních úrovních pod druhou základní úrovní, a současně se o čtyři procentní body na 8 % zmenšil podíl žáků v páté a nejvyšší šesté gramotnostní úrovni. V nejnižších úrovních je přitom o 7 procentních bodů větší podíl chlapců, než tomu bylo v roce 2006 (kdy jich zde bylo 14 %), a současně v nejvyšších úrovních je nyní o 6 procentních bodů méně dívek, než tomu bylo v roce 2006 (kdy jich zde bylo 11 %). Jestliže v roce 2006 nebyl mezi podílem dívek a chlapců zastoupených v nejnižších i v nejvyšších gramotnostních úrovních statisticky významný rozdíl, v roce 2015 je v nejvyšších úrovních více chlapců (viz také kapitola 4.1.2). V průměrných výsledcích porovnávaných cyklů dosahují české dívky i chlapci v roce 2015 horších výsledků než v roce 2006, v průměru se zhoršily dívky o 18 a chlapci o 22 bodů.

Obrázek 7.1 Zastoupení českých žáků v gramotnostních úrovních mezi roky 2006 a 2015

Poznámka: Označeny jsou roky, kdy byla přírodovědná gramotnost hlavní testovanou oblastí PISA.

Na obrázku 7.2 je využitý jiný pohled na rozdíly ve výsledcích českých žáků v přírodovědě, a to pomocí hodnot vybraných percentilů⁶. Různé sloupce grafu představují změnu ve výsledcích v jednotlivých cyklech PISA oproti roku 2006. Z grafu je zřejmé zlepšení výsledků v některých percentilech v roce 2012, kdy došlo v přírodovědné gramotnosti k zastavení propadu ve výsledcích žáků. V roce 2015 je

⁶ Percentily rozdělují žáky do skupin podle dosažené úspěšnosti (např. hodnota 25. percentilu je výsledek, kterého nedosáhlo 25 % žáků, a naopak dosáhlo 75 % žáků).